

BUITEN

28^E JAARGANG N°. 46

ZATERDAG 17 NOVEMBER 1934

Foto H. Kruijer

EEN NEVELIGE MORGEN

<i>Redactie: Mr. P. J. A. BOOT</i>	INHOUD
EEN NEVELIGE MORGEN (ILL.)	BLZ. 541
IN EER HERSTELD, DOOR OSWALD WILDRIDGE (SLOT)	BLZ. 542—543, 552
MET DEN AUTO DOOR ALBANIË (GEÏLL.), DOOR	
M. VAN ITTERSUM-VAN ITTERSUM	BLZ. 544—546
BALI, 'N INTERVIEW MET WILLEM DOOIJEWAAARD	
(GEÏLL.), DOOR THÉO DE VEER	BLZ. 546—548
WORDENDE LENTE IN HUIS (GEÏLL.), DOOR P. J.	
SCHENK	BLZ. 548—550
HONGAARSCHES STOETERIJEN (GEÏLL.), DOOR TRIXIE	
	BLZ. 550—552
HOEK VAN HET PLEIN VAN HET OUDE-VROUWEN-	
HUIS OF ST. PAULUSHOFJE TE ETEN (1681) (ILL.)	BLZ. 552

Men gelieve alle stukken voor Redactie en Administratie bestemd te zenden naar Rokin 74—76, Amsterdam. Bijdragen dienen vergezeld te gaan van postzegels voor eventuele terugzending.

Overneming van den inhoud, ook bij gedeelten, verboden.

IN EER HERSTELD

DOOR OSWALD WILDRIDGE

GEEN teekens waren in dit geval veege teekens; achterdocht kwam boven, maar het woord, dat zij deed geboren worden, was „mouterij”. Mouterij . . . en zijn stuurlied weg en het schip een wrak! Christoffel Swale mocht een tyran wezen, maar hij was geen lafaard en hij bewees dat door over het luikhoofd te stappen en te roepen: „Hei, daar vooruit! Hei daar, de wacht!”

Zijn roepen klonk over de waterwildernis, waarin de klanken verloren gingen. „Julie oproerige honden”, snauwde hij. „ik zal het jullie betaald zetten!” Maar inplaats van de daad bij het woord te voegen, ging hij weer naar beneden. „Ik zal maar eens wat rondkijken”, dacht hij. „En dan moet ik licht hebben en wat te eten en te drinken”.

Zijn weg zoekend, door de kajuit, ging hij naar de kast, vond zijn lucifers, streek er een af, hoorde het krassen, streek weer en weer. Hij wierp den lucifer weg en probeerde een anderen, wierp dien ook weg — de vlam lekte aan zijn vingers.

„Verdorie”, gromde hij. Toen schudde hij het hoofd en zijn kin viel op de borst. Hij herinnerde zich iets. Hij had vuur gevoeld en voelde het nog, maar de vlam had hij niet gezien!

In woeste haast probeerde hij nog een lucifer, was er zeker van, dat hij het geluid van de ontbranding hoorde, nam weer de gevoelsproef en onderging voor de tweede maal het brandend bewijs.

„God!” hijgde hij. „Ik kan het niet zien, ik kan niets zien . . . mijn God, ik kan niet zien!”

Na den eersten schok nam hij waanzinnig van angst een verdere proef; hij wreef zich woedend de oogen, woelde met zijn knokkels in de oogkassen, streek nog een lucifer af, weer een, een dozijn, het geheele doosje. Het regende lucifers van zijn vingers en bij elken luisterde hij naar het ontvlammen; bij twee nam hij de proef met het gevoel en naarmate de doos leeger werd, werd hij aangegrepen door angst om te stikken en alles wat er over gebleven was van zijn vitaliteit scheen te worden uitgebluscht. Hij strekte de handen uit en tastte rond naar iets om zich aan vast te houden, iets, dat hij kon vastgrijpen en vasthouden. Hij wilde zijn stoel hebben, zijn kooi, iets moest hij hebben, maar hij kon zich nu niet oriënteren en belandde, van zulk een onzeker uitgangspunt beginnend, eindelijk aan de kajuitstrap. Verder tastend vond hij de tafel en liep er omheen naar de bank aan den anderen kant, waar hij in den welbekenden hoek neerzank, vanwaar hij in werkelijkheid zijn zwerftocht had aangevangen. Half zittend, half liggend op de kussens zat hij daar uren achter elkander, als versuft starend in het onbekende, in een angst-aanjagende wereld. Zijn gedachten waren één verward bewustzijn, zijn lichaam zoowel als zijn ziel waren als verpletterd.

Eens, toen zijn geest wat ophelderde, stond hij woest op

en verbrak de stilte met een verwoed gehuil. „Het is niet waar!” brulde hij. „Ik ben niet blind, niet blind, ik droom!” en hij sloeg met zijn vuisten op de tafel, bad huilend: „O God, laat mij niet blind zijn”, en eindigde met een snik.

Langzaam klommen de schaduwen langs de wanden van de kajuit omhoog, de gouden glans verdoofde tot rose, tot het ambergeel van de schemering, tot het stemmige zwart van den nacht. Omgeven door beweging als hij was, bleef hij toch onbewust van eenige verandering. Het leven was een monsterachtige negatie geworden.

Het verzinken in de duisternis van den nacht ging gepaard met een geweldige symboliek: voor het oogenblik had hij veel van zijn eigen persoonlijkheid ingeboet, maar dat was de wee van een nieuwe geboorte. „Ik scheen mijzelf niet te kennen”, zeide hij later, „alles was veranderd — in een oogwenk. Ik ging slapen als een man en ik ontwaakte als een blind katje. Ik was de laatst overgeblevene op zee, op een wrak, de eenzaamste mensch! 't Is een wonder, dat ik niet gek werd!”

Maar inplaats van den waanzin schonk de natuur, die troostende weldoenster, hem de verlichting van de uitputting; hij legde het hoofd op de armen en viel in slaap. Hoe lang hij sliep, heeft hij nooit geweten; tijd bestond niet meer, uren, minuten waren nog slechts woorden, de dag een gave, die aan anderen behoorde, de nacht daarentegen eeuwig. Van nu af wist hij niet of hij even sluimerde of uren lang sliep; slechts aan de warmte van de zon kon hij het verschil tusschen dag en nacht leeren kennen. Maar geen ontwaken zoo vreeselijk als dat eerste, toen de magische vinger van de werkelijkheid hem, na een toestand van verwarde versuffing, aangeraakt had.

Het verstand werd weer aan het wankelen gebracht, een krankzinnige kreet ontsnapte aan zijn lippen, voortgedreven door den waanzin van de wanhoop strompelde hij van zijn bank, rende naar de trap en viel op den grond; schreeuwend strompelde hij de trap op en op de bovenste trede ontketende zich zijn gemompel in een hartstochtelijken schreeuw om hulp.

„Help! Help! Help!”

Telkens en telkens weerklonk zijn roepstem over de onontvankelijke zee; woedend hield hij het vol, tot zijn stem faalde en toen, neerzijgend op den rand van de kajuitstrap, legde hij het hoofd tegen de kap en bad om den dood. Maar terwijl hij om den dood vroeg, verlangde hij met al de vurigheid van een levend wezen naar meer leven! Hij ontdekte ook, dat een mensch niet van zien alleen leeft; zijn dorst kwelde hem nu, dwong hem ook tot het besef, dat hij afhankelijk was van zijn eigen pogen. Hij begon een van de kortste reizen, die hij ooit ondernomen had en toch de langste en meest inspannende. Drie stappen en hij was verloren! Verloren op zijn eigen kampanje!

Bij de eerste zwakke rilling van onzekerheid begon hij zich een voorstelling te maken van het schip, zooals het er uit zag voor het invallen van den nacht, van zijn nacht; gedeelten van de reeling waren weggeslagen, zoodat een man daardoor overhoord zou kunnen vallen, de masten waren weg, het dek was versperd door wrakhout, het kampanjehek verdwenen, overal dreigde gevaar voor een blinde. Met zijn voeten voelde hij de planken onder zich, zijn armen beschreven groteske figuren door de lucht, maar er stond niets in den weg, er was niets om hem te leiden of te waarschuwen, totdat hij, op zijn knieën liggend, de naden van de dekplanken kon volgen. Hieruit ontsproot dat meer gedurfde idee om op handen en voeten het watervat te zoeken, een pijnlijk kruipen en schuifelen over de kampanje, de trap af, over het dek, hijgend en buiten adem. Water moest hij hebben of sterven, maar niettegenstaande zijn uiterste nauwkeurigheid miste hij het doel en kwam bij het voorluik terecht.

En toen ten laatste het water uit den mok in zijn brandende keel gulpte, dreef de honger hem voort op een andere tergende expeditie, eerst naar de ruïne van de kombuis en daarna naar de proviandkamer, waar een voorraad scheepsbesluit hem ten minste een garantie bood tegen den hongerdood. —

Van dit punt af kan men de wedergeboorte van Christoffel Swale duidelijk volgen. Hij was als een kind, dat een groot avontuur begint, een groteske baby, uitgerust met de mentale machinerie van een volwassene. Hij had die noodig ook! De meeste van de oude dingen waren weggevaagd, alles was nieuw; en met den nieuwen toestand verdwenen ook de oude beproefde methoden, zelfs zijn hebbeligheden. De daad, tot nu toe zoo impulsief, werd omgezet in de quintessence van schroomvalligheid, van voorzichtigheid, van vindingrijkheid.

Dit kwam duidelijk uit in zijn tegenzin tegen de onwaar-

digheid van zijn bewegingen. „Ik wil geen hond zijn, ik wil niet op handen en voeten kruipen als een dier”.

Nadat hij dit besluit genomen had, zocht hij een bundel garens, waarmede hij, nog steeds op handen en voeten, een handlijn spande van de kajuitstrap naar de kampanjeladder. Van daar liep een tweede lijn naar het watervat, een derde naar den bak en later maakte hij er hier en daar nog bij, zoodat hij, door de touwen geleid, in staat was zich met betrekkelijke zekerheid te bewegen. Eigenaardig genoeg bewoog de handelwijze van zijn bemanning hem in het begin niet tot een overmaat van ergernis. Hun desertie was een kleinigheid vergeleken bij het verlies van zijn oogen, maar af en toe, als hij aan hen dacht, bromde hij een verwensching: „Laffe schurken! Ellendelingen!” En dat was alles, wat hij over hen zeide tot dien zeventienden nacht, toen hij overvallen werd door een ellendig gevoel van verlatenheid.

„Ik wou, dat die duivels aan boord gebleven waren”, dacht hij, gezeten tegen den stomp van den bezaansmast. „Roode Curly zou beter geweest zijn dan heelemaal niemand”. En daarna: „Ben benieuwd te weten, waarom zij vluchtten. Er was geen noodzaak; het schip is in orde, het zal niet zinken, het is hecht en sterk. Een dwaas kan dat zien, het voelt ook heelemaal niet, alsof het zou zinken”.

Suffig en langzaam dwaalde hij verder in zijn gedachten. „Ik kan het niet snappen, nonsens om in de boot te gaan. Als zij op hun post gebleven waren, zouden wij nu al een noodtuig hebben opgezet.”

Zonder het te beseffen, zooals zoo vaak gebeurt wanneer iemand de groote crisis van zijn leven doormaakt, was hij op de grens van een geweldige ontdekking. Zoo geweldig, dat het plotselinge besef ervan zijn spraakvermogen bijna verlamde.

„Ik!” fluisterde hij in ontzetting, terwijl de beschuldiging hem een andere gelaatsuitdrukking verleende. „Ik was het, niet het schip . . . zij wilden van mij afkomen, die bende, die troep kaai-schooiers! Zij konden mij niet langer harden! Liever riskeerden zij den dood! Ik, ik was erger dan de dood!”

Later beseftte hij dat andere feit van de grootste betekenis — dat hij in den steek gelaten moest worden, voordat hij overtuigd werd van zijn fout, maar voor het oogenblik werd hij geheel in beslag genomen door die overheerschende waarheid: hij was gewogen en te licht bevonden, veroordeeld door pakketboot-gepeupel. Nu werden, stuk voor stuk, de voorvallen in zijn leven uit hun geheime bergplaats te voorschijn gehaald en meedoogenloos ontleed. Zijn tragedie was, wat hijzelf veroorzaakt had; uit eigen verkiezing had hij geheerscht door onredelijke kracht en door kracht was hij ten onder gebracht. Hij had zijn naam gevreesd gemaakt en vrees had hem verraden; groote droomen had hij gedroomd en dit was het einde! Duisternis, vernedering, mislukking! Van nu af aan zou hij bekend zijn als de man, die verlaten was om te verdrinken! En er was niets dat hij doen kon.

Dit was de erfenis, die hij zijn kinderen zou nalaten. Redding zou hem doen terugkeeren met een besmeurden naam; zijn jongen zou met hem door de straten van Liverpool wandelen en gebukt gaan onder schaamte, want hij zou de zoon van zijn den man, die in den steek gelaten werd om te verdrinken, de zoon van een veroordeelden barribal. Onder de bescherming van zijn woning zou hij er zich van bewust zijn, dat uit de oogen van zijn vrouw steeds ellende sprak, dat in haar hart teleurstelling was en minachting. Verlaten op zee, ontroond thuis; een wrak, evenals zijn schip!

Zijn schip, een wrak? Weer was hij op de grens van een ontdekking! Inspiratie deed hem zijn wenkbrauwen in een nadenkenden rimpel samen knijpen.

„Een wrak?” mompelde hij en daarop: „Berging” en toen „De wetten van de zee”. Hij zeide die woorden weer, herhaalde ze telkens en telkens. „De wetten van de zee”.

Het was als een tooverspreuk, zijn pols sloeg vlugger en een bos joeg de grauwe kleur van zijn gelaat.

Geboeid door zulk een mogelijkheid, die echter voor het oogenblik nog zoo vaag was, stond hij op en begon op het dek heen en weer te loopen, nu niet met een weifelenden schuifeling, maar met de fierheid van herstelde zelfbewustheid. Hij was weer de gezagvoerder en de straf op blindheid, de menigvuldige gevaren, waren vergeten.

Stap, stap, stap, ging hij heen en weer, de gewone gang van een zeeman, de armen niet langer tastend uitgebreid, maar met de handen in de zakken, het hoofd rechtop, de lippen in constante beweging.

„Als ik het maar kon; ben benieuwd of het zou kunnen. Ik

denk . . . ik geloof . . .”. Te diep doordrongen van een gevoel van onmacht om den zin te voleindigen, groeide uit den afgebroken zin een hartstochtelijke bede: „O. God, zend een schip en geef mij een kans!”

Geprikkeld tot daden, greep hij naar de handlijn, liep naar de verschansing en, zijn handen tot een megafoon vormend, riep hij een krachtige uitdaging rond aan wie voorbij mocht gaan: „Schip ahoi! Schip ahoi!”

Al zijn doen was van nu af aan gericht op dit doel; hij leefde voor dat schip, hij riep verscheidene malen per dag en nooit hield hij op er naar te luisteren. Bedenkende, dat de Orion, ontdaan van stengen en tuig, gemakkelijk over 't hoofd kon worden gezien, zocht hij de vlaggekist en gereedschapskist op en spijkerde een van de grootste vlaggen aan elken maststomp. Daarna, gedreven door den angst, dat hij in den nacht zou kunnen worden angevaren, had hij bijna beproefd eenige lantaarns aan te steken, maar schrok ten slotte ervan terug om met vuur om te gaan. „k Zou het schip in brand kunnen steken en mijzelf meteen”.

En zoo komen wij tot dien dertigsten dag van zijn blinden zwerftocht, den dag, waarop de Natuur al haar krachten in zijn voordeel scheen te hebben willen aanwenden. De zee was vlak, de wind nauwelijks merkbaar, de atmosfeer helder als kristal en kapitein Hezekiel Wing kreeg hem al van verre in het oog, terwijl Swale al den eersten toon van het asthmatische blèren van de sirene opving. Swale's stem verscheurde de hemelen met een stormachtig „Schip ahoi!”, hetwelk hij begeleidde met een heftig zwaaien van zijn jas.

Daarop ging hij aan de verschansing staan en wachtte, maar niet op redding, hij bekommerde zich alleen om wat door de wetten van de zee was voorgeschreven. Hierop alleen bereidde hij zich voor, terwijl hij luisterde naar de geluiden, waarmede de vrachtboot haar nadering aankondigde — het slaan van de schroef, het dreunen van de machine, het spuiten van het circulatie-water, het ratelen van de stuurkettingen en het rinkelen van de machinekamertelegraaf, hoewel geen van deze geluiden hem ontroerde! Na een maand van eenzame duisternis gingen de symbolen van menselijke nabuurschap langs hem heen, lieten hem zonder emotie.

Zijn concentratie was prachtig; slechts toen het oogenblik aanbrak om te handelen, toonde hij eenige gevoeligheid en dat nog alleen door een opzetten van zijn schouders, en toch was de aanroep gekleed in de conventionele bewoordingen van de zee: „Schip ahoi! Welk schip is dat?”

Zijn kort antwoord door de megafoon luidde „Bark Orion van Liverpool, van Frisco naar de Theems met tarwe. Welk schip is dat?”

„Stoomschip Gaisgill van Newcastle, van Cardiff naar Iquique met kolen, kapitein Hezekiel Wing”.

In antwoord op de beleefdheid den naam van den kapitein te noemen, gaf Swale den zijne — maar de schepen waren te ver van elkander af dan dat hij kon hooren hoe die mededeeling ontvangen werd: „Potverdikkeme, dat is die bullebak van een Swale!” — en ging toen voort met zijn ervaring op te sommen; hij had ongeveer een maand rondgezworven, alleen, de bemanning, bestaande uit pakket-ratten had hem verlaten om redenen, die zijzelf het beste kenden. En hij wou graag weten, wat kapitein Wing voor hem wilde doen.

„Een maand?” riep Wing met veel nadruk uit. „Goeie hemel, man, ik kan het gelooven, je draagt het bewijs met je mee! Je zult wel erg verlangen naar wat rust en een barbier, wat een geweldige baard! . . . Een maand! Alleen! Dan denk ik wel, dat je blij bent me te zien; en je zult ook wel verlangen een beetje op te schieten. Ik kom even aan boord om een borrel te drinken en dan zal ik je een tros geven en je naar de Falklands sleepen”.

Met een mechanisch opheffen van de hand bevestigde Swale het aanbod, want dit behoorde bij het groote spel van doen-alsof en daarop volgde dat overdonderende gezegde: „Zeer verplicht, kapitein Wing; ik zal graag gesleept worden — op schappelijke voorwaarden natuurlijk. Hoeveel verlang je?”

Onder zijn collega's was kapitein Wing bekend als iemand, die niet gauw om een woord verlegen is, maar Swale's durf maakte hem sprakeloos en hij staarde maar naar die gedaante daar op het wrak. „Heb . . . je . . . ooit . . . zoiets . . . gehoord?” bracht hij eindelijk uit, zich tot zijn stuurman wendend. „Een maand lang geheel alleen op drift . . . op een stukgeslagen schip . . . en hij vraagt voorwaarden!”

(Slot op blz. 552)

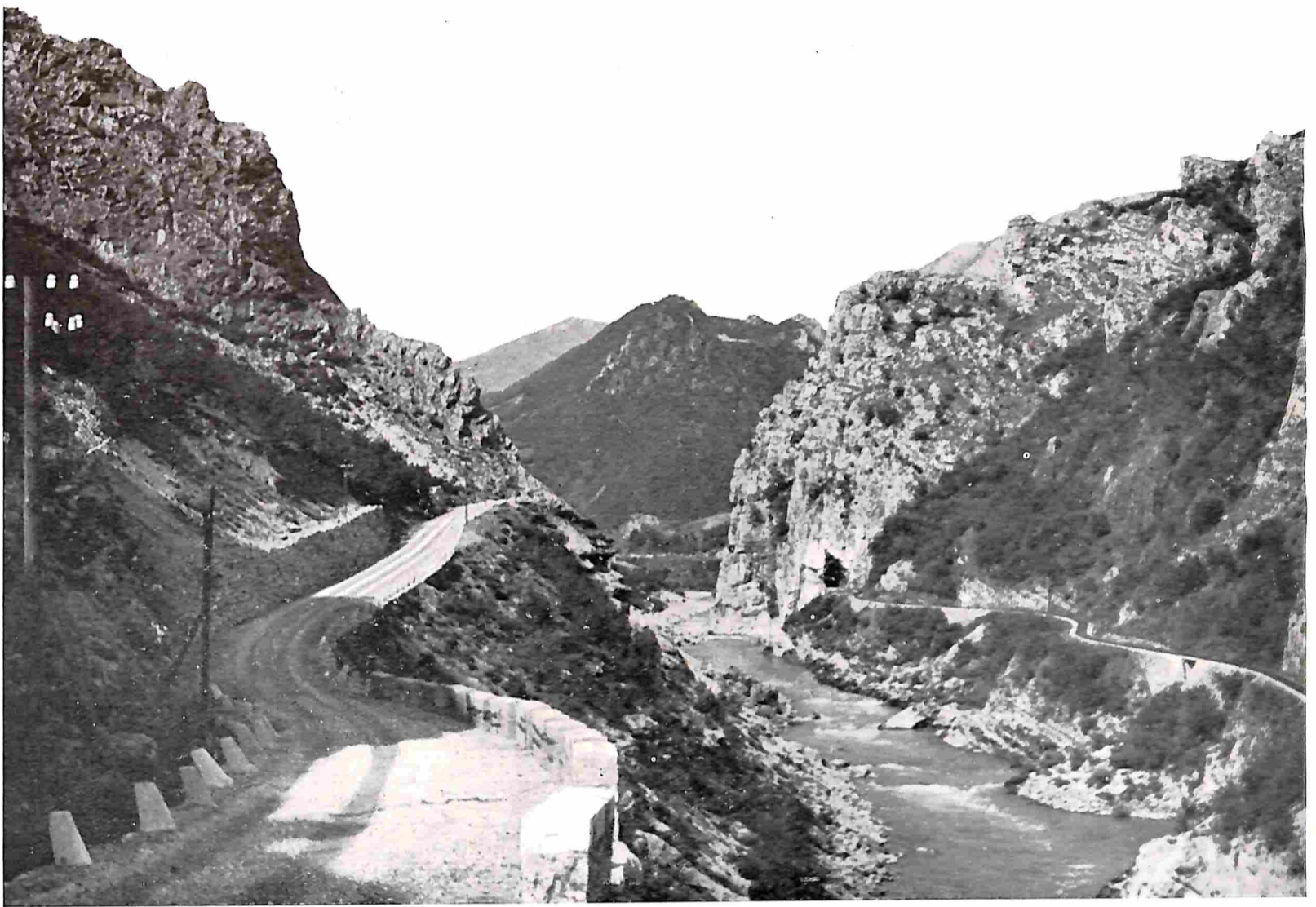

Foto M. v. I.-v. I.

ALBANEESCH LANDSCHAP

MET DEN AUTO DOOR ALBANIË

DOOR M. VAN ITTERSUM-VAN ITTERSUM

IK moet bekennen, dat de verwachtingen, die we van dit land hadden gekoesterd, hoog gespannen waren. Reeds als kind hadden de avontuurlijke verhalen, die ik er over las, mijne phantasie weken lang bezig gehouden. Later was het 't lot van onze Hollandsche officieren, dat mijn belangstelling opnieuw wakker riep en toen we in 1933 voor het eerst Servië exploreerden en vaak door streken kwamen, die nog voor luttele jaren Albanië hadden toebehoord, werd mijn verlangen om dit land persoonlijk te leeren kennen steeds grooter. Het kostte mij niet veel moeite om mijn man voor dit plan over te halen. Ook de overige deelnemers voor den tocht vonden we ras in twee Kroatische vrienden, die reeds lang het voornemen hadden Albanië te bezoeken. Nu moesten we dus aan 't werk om de noodige voorbereidselen voor den tocht te treffen, doch dit was makkelijker gezegd dan gedaan, vooral omdat we met den auto het binnenland in wilden en er geen betrouwbare kaarten noch reisgidsen van het land te krijgen zijn. Buitendien is niemand in staat inlichtingen te verschaffen, zoodat we ten slotte vertrokken met een globaal overzicht van de route, die we wilden volgen en verder op ons goed gesternte vertrouwend, dat alles naar wensch zou verlopen. ☒ Of Albanië een succes is geweest? ☒ We kwamen in zooverre bevredigd terug, dat land en volk ons niet teleurgesteld hebben. De natuur is er prachtig en de menschen zijn gastvrij en vriendelijk, en toch is dit geen schadeloosstelling voor de ontberingen, die men er moet lijden. Want de hotels zijn uitermate primitief, het eten dikwijls ongenietbaar, daar het veelvuldig in schapenvet wordt toebeïerd, terwijl de wegen dermate slecht zijn, dat men elk oogenblik vreest te blijven steken. Albanië is een opkomend land en voor het tourisme nog niet rijp, maar toch zou het ondankbaar wezen, indien we aan de dagen, die we er hebben doorgebracht, geen prettige herinnering behielden, want overal kwam de bevolking ons gastvrij tegemoet. ☒ Reeds bij het binnenrijden ontving ons een vriendelijke douanier, op

wien de komst van de vier vreemdelingen eenen grooten indruk scheen te maken. We konden het merken aan de zenuwachtigheid, waarmee hij onze passen controleerde en hadden tenslotte moeite onzen ernst te bewaren, toen hij met trillende vingers zijn naam er achterstevoren in schreef. Daarna ontroerde zijn haast kinderlijke ijver, waarmee hij ons op het hart drukte er toch vooral voor te zorgen, dat er bij het fotografeeren van al het schoons in zijn land geen licht in de lens kwam, daar hierdoor de photo's mislukten. Hij deed ons zelf voor, hoe we het toestel moesten houden, waarvoor we hem bij het afscheid hartelijk bedankten en hierop reden we op Korça af, de eenige stad in het Zuiden van Albanië. ☒ Van Korça valt weinig te vertellen; het is eene Oostersche plaats, die zich Westersche allures tracht te geven, waardoor de eigenaardige charme verloren gaat. Over het hotel konden we hier niet klagen, de grootte, luchtige kamers waren van steenen vloeren voorzien, die we verder overal zouden aantreffen, evenals de couranten, die als tafelkleeden dienst doen. Daar we dien dag nog niet veel gegeten hadden, besloten we 's avonds de scha in te halen. Maar onze kennismaking met de Albaneesche keuken bleek een teleurstelling te zijn, want kip en macaroni in schaapsvet klaargemaakt smaken niet, wanneer men daar niet aan gewend is. ☒ Den volgende morgen vroeg trokken we het binnenland in. De weg was lang en zonnig en het land, waar we doorreden, vaak zeer kaal en onvruchtbaar en bovendien zoo troosteloos eenzaam en verlaten, dat we niet konden begrijpen, hoe het mogelijk was, dat hier nog een mensch kon bestaan. Nu eens ging het door dalen, waarvan de breede rivieren door de droogte van de laatste weken tot kleine stroompjes waren geslonken, dan weer zwoegde onze Fiat een bergrug op en genoten we boven bood. De dorpjes, die we door kwamen, maakten alle een armoedigen indruk, maar overal wuifde de bevolking ons vriendelijk toe. Steeds hooger steeg de zon, we werden ge-

kweld door een brandenden dorst en we tuurden voor ons uit, of we in de verte nog niet een minaret zagen verrijzen van het dorpje, waar we lunchen wilden. Eindelijk reden we om één uur de smalle, hobbelige dorpstraat van Permet binnen. Onmiddellijk was onze wagen door een troep nieuwsgierigen omringd, waaronder zich ook de bezitters van de paar miniatuurhotelletjes bevonden, die ieder op hun beurt probeerden ons binnen te lokken. We kwamen in het hotel de l'Europe terecht — ook in het binnenland dragen de Albaneesche hotels allen weidsche namen — waar we op aandringen van den bezitter in de keuken uit vijf pannen het gerecht mochten kiezen, dat ons het beste leek. We namen gevulde tomaten, weliswaar ook weer met schapenvleesch, doch dat hinderde ditmaal niet, want ze waren overheerlijk klaar gemaakt. Als dessert kregen we suikerzoete, zwarte vijgen, het mineraalwater werd uit de apotheek, de Turksche koffie uit het koffiehuis aan den overkant gehaald en dit alles werd verorberd in de kleine, open eetzaal, waarvoor de bevolking van Permet stond toe te kijken, hoe de vreemdelingen zich het eten lieten smaken. Als ze te opdringerig werden, smees onze minzame waard ze eenige glazen water in het gezicht, hetgeen probaat werkte en mijn man lachend de opmerking ontlokte, dat men dit middel ook in Noord-Europa kon toepassen. ☼ En toen gebeurde het wonderlijke, waar we geen van allen op verdacht waren. Van het tafeltje naast ons stond een jonge

Albanees, die er reeds eenigen tijd had gezeten, op, kwam glimlachend op ons toe en vroeg in zuiver Hollandsch: „Bent u Hollanders? Hoe aardig u hier te ontmoeten.” ☼ Verbijsterd keken we hem aan en we moeten er vrij onnoozel hebben uitgezien, want hij vervolgde steeds meer lachend: „Ik ben ook een Hollander en deze kleeren”, hij wees op zijn kostuum, „heb ik van een vriend geleend, bij wien ik hier logeer”. Toen was het ijs gebroken. We noodigden hem uit bij ons aan tafel te komen zitten en te vertellen welke omstandigheid ons het genoegen verschafte, in het hartje van Albanië een landgenoot te vinden. Zijn verhaal was belangwekkend genoeg om hier weer te geven. ☼ Als zoon uit een groot huisgezin te Amsterdam, waarvan de vader, die vroeger in financiële kringen eene bekende figuur was geweest, helaas reeds gestorven was, had hij eenige jaren op een kostschool te Genève doorgebracht en was daar bevriend geraakt met een neef van koning Zogoe van Albanië. De jonge prins had hem overgehaald met hem naar zijn land te gaan, om daar de studies op het internaat te Korça samen te voltooien en nu hoorden we meteen, hoe uitstekend de lessen er zijn, door Fransche leeraren gegeven. Bovendien is het eindexamen ook voor Frankrijk geldig. De eerste maanden waren echter een harde dobber voor onzen jongen landgenoot geweest, want hij werd op de kostschool als Albanees behandeld en dat een Hollandsche jongen moeite heeft hier aan te winnen, konden we levendig begrijpen. Doch nu het ergste overwonnen was, had hij land en volk lief gekregen. Hij prees de Albaneezen, waaronder hij goede vrienden had gemaakt, als een trouw-

hartig, dapper en ijverig volk, dat hard moest werken voor een karig stukje brood. Ook dankbaarheid behoort tot hun beste karaktereigenschappen, want wordt de naam van onzen dapperen Thomson niet nog overal geëerd? En nu, twintig jaar later, worden zijne heldendaden opnieuw herdacht. De courant *Illyria* heeft dezer dagen een lang artikel aan hem gewijd en Fan Noli, de groote Albaneesche dichter, die uit zijn land is verbannen en tegenwoordig in Amerika woont, omdat hij een tegenstander van koning Zogoe is, heeft in een schoon gedicht Thomsons daden bezongen. ☼ We hadden zeker nog langer met onzen vriend zitten praten, indien onze tijd niet zoo beperkt was geweest. Doch we wilden trachten voor het vallen van de duisternis het plaatsje Gjinokastro te bereiken en de wegen in Albanië laten het niet toe, dat de automobilist zich haast. Men kan blij zijn, als men 25 km per uur aflegt. ☼ Toen we na een hartelijk afscheid Permet verlieten, was het de brug over de Vijosa, die ons eenige oogenblikken van spanning bezorgde. De planken leken zoo vermolmd en de ijzeren banden, die ter versterking waren aangebracht, zoo verroest, dat we ons afvroegen, of de Fiat den overkant zou ha-

len. Het ging net, het is ook op onze verdere reis altijd net gegaan. Men vindt in Albanië zooveel bruggen, die den vreemdeling weinig vertrouwen inboezemen, en dan zijn er weer andere, door knappe Italiaansche ingenieurs uit beton gebouwd, die er zoo soliede uitzien, dat men zich een oogen-

blik in Europa zou kunnen wanen. We kwamen op onzen weg een verlaten vesting voorbij, hoog boven op een rots gelegen, die er ons aan herinnerde, dat eens ook hier de Turken hadden geheerscht. Kapot geschoten boerenhuizen zijn stille getuigen van vroegere oorlogen. Hier en daar ziet men mager vee op de met karig gras begroeide hellingen hun voedsel zoeken. Een dood veulen ligt aan den kant. Het werd ziek en toen liet men het achter. Aan paarden is hier geen gebrek. Nu deden de wolven er zich aan te goed, het achterdeel was reeds opgegeten. Eene lichte huivering ging door ons heen. Wat of ons lot zou wezen, indien we in dit woeste, onherbergzame land zouden verongelukkig? En onwillekeurig deden we een schietgebedje, dat we Gjinokastro dien avond heelhuids mochten bereiken. ☼ Op weg naar Gjinokastro. We naderden langzaam de oude stad Tepelene, die vroeger in den tijd van Napoleon, toen de groote veldheer Ali Pascha Tepelene hier eene sterke vesting bouwde, eene belangrijke rol speelde. Een breede rivier scheidde ons van den smallen weg, die steil naar boven voert. De oude, steenen brug is door

ALBANEESCHE KINDEREN

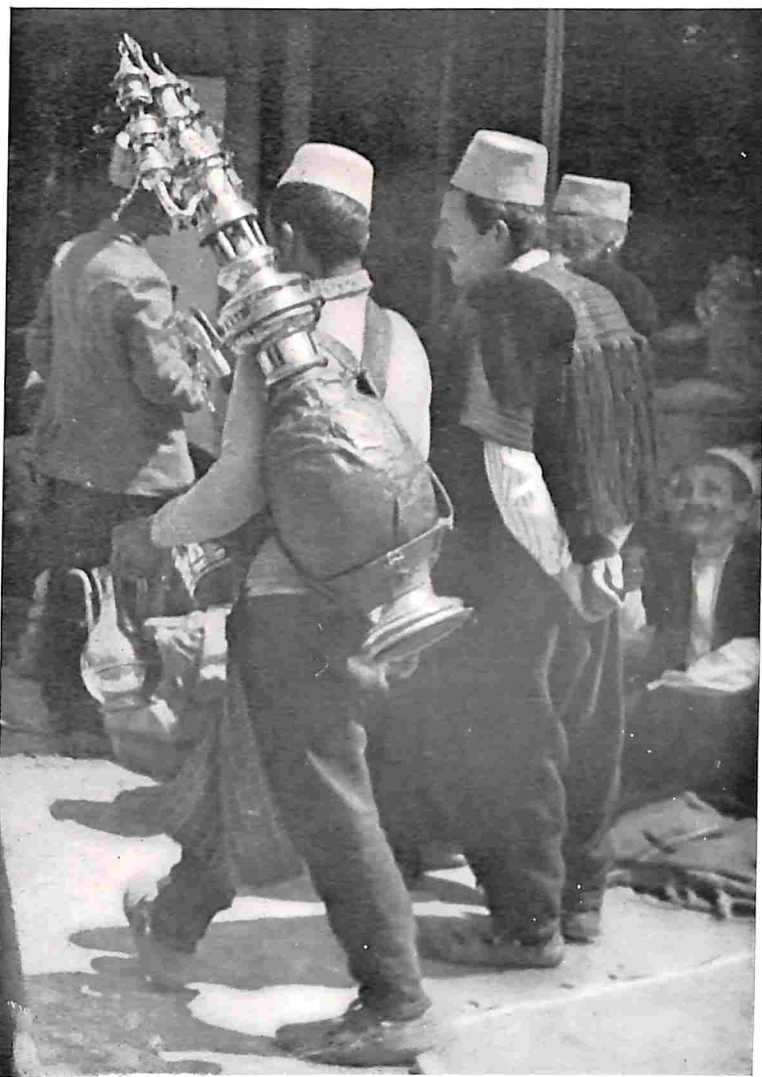

Foto M. v. I.-v. I.

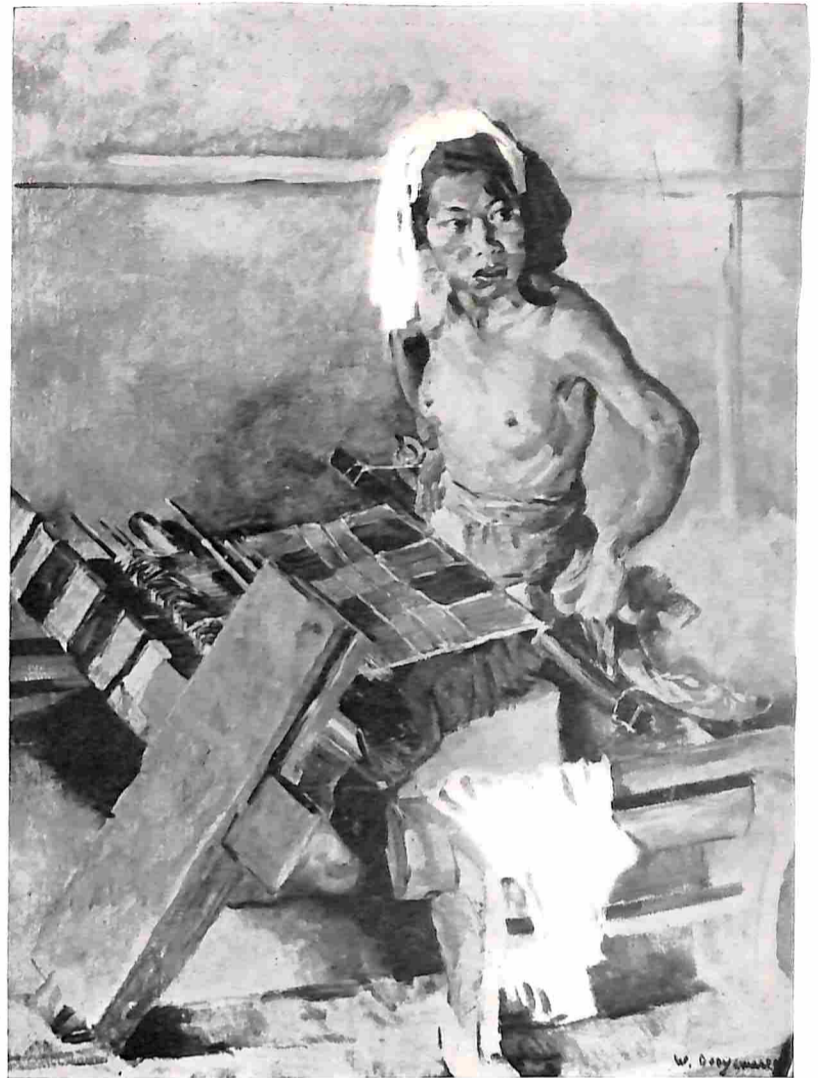
LIMONADEVERKOOPER TE GNIJOKASTRO

eene aardbeving verwoest. Tegenwoordig zorgt een veerman voor het verkeer. Maar de pont lag aan den overkant en men stoorde er zich niet aan, dat we door schreeuwen en wenken trachtten duidelijk te maken, dat we afgehaald wilden worden. Men was bezig met het opladen van een groot aantal zakken, door mannen met witte broeken, waarover een kort, wit rokje, op hun kleine paardjes er heen gebracht en niemand begreep, waarom wij zoo'n haast hadden. ☼ Een uur lang werd ons geduld op een zware proef gesteld; het overzetten met de

zonderlinge pont, die uit twee bootjes bestond, waarover eenige balken waren gelegd, duurde slechts vijf minuten. Het was misschien zelfs nog vlugger gegaan, indien niet een van de dunne, roestige kabels, waarlangs men ons overtrok, onderweg gebroken was. Drie en een halve goudfranken — fl 1.60 — verlangde de veerman voor zijn moeite. Goedkoop was dit zeker niet. Maar Albanië is duur en de veerlieden, die van afdingen niets willen weten, hebben er slag van hun klantjes duchtig af te zetten. ☼ Natuurlijk bereikten we Gjinokastro veel te laat. Maar onze ergenis door het onnoodige oponthoud verdween geheel, toen we het schilderachtige stadje voor ons zagen liggen. De oude, mooie patriciershuizen op verschillende bergruggen verspreid, waardoor de eigenaardige charme wordt verhoogd, zijn door steile, nauwe, hobbelige straatjes met elkaar verbonden. Ook hier bouwde Ali Pascha Tepeleni eene burcht, die nu tot eene ruïne vervallen, hoog boven alles uit troont. ☼ We brachten het Hotel Royal, waar we overnachten wilden, door onze komst in rep en roer. Het heele mannelijke personeel — vrouwelijke bedienden vindt men er zelden — werd aan het werk gezet om het ons vreemdelingen naar den zin te maken. De meeste moeite gaf zich een kleine dikke man in donkerbruin uniform met blinkende knopen, dien we terstond den slaapwagenconducteur doopten. Het was roerend om te zien, hoe hij in het zweet zijns aanschijns rondholde, om onze wenschen te vervullen. Met van alles kwam hij aandraven. Frisch water, schoone courantentafelkleeden, stoelen, een kan, een paar glazen, tusschendoor werd de vloer gedweild en de matrassen beflit, wat ons weer moed gaf voor den nacht. En 's avonds serveerde hij op het platte dak een smakelijk souper, bestaande uit forellen en kip, die echter koud werden opgediend, want onze magen waren door het vele schapenvet reeds van streek geraakt. ☼ Het was eene nacht om niet naar bed te gaan. Boven ons de fonkelende sterrenhemel en om ons heen de bergen en lichtjes van Gjinokastro. Hier en daar stak eene slanke minaret scherp tegen den lichten avondhemel af. De hitte was reeds groot, toen we elkaar den volgenden morgen vroeg in de eetzaal terug vonden. Het eenvoudige ontbijt bestond uit droog, zuur brood en slappe thee zonder melk, wat spoedig naar binnen was gewerkt. We hadden bovendien haast om weg te

VÓÓR HET HANENGEVECHT
Naar een schilderij van Willem Dooijewaard

BALINEESCHE WEEFSTER

Naar een schilderij van Willem Dooijewaard

komen, want het rook er naar knofflook en andere niet te beschrijven luchten. De sprookjessfeer van den vorigen nacht was bij het daglicht als met tooverslag verdwenen. ☼ We wilden dien dag Valona bereiken, een plaatsje aan de zee gelegen. Opnieuw ging het urenlang door een woest, onherbergzaam land. Hooger, steeds hooger klom onze Fiat, rechts van ons waren de kale, grijze rotsen, links gaapte de afgrond. In de diepte zagen we het blauw van de Adria blinken. De weg was slecht en hobbelig, maar onze chauffeur, een Joegoslaaf, reed goed. Alle Joegoslavische chauffeurs rijden goed. Ze rijden echter ook ruw en roekeloos en soms hield ik mijn adem in, als we een scherpen hoek met een ruk omvlogen en de wagen in het zware gruis even slipte. We joegen door kleine dorpen, die als verlaten vogelnesten hoog boven in de bergen lagen. Het was net, alsof dit land geen grenzen had, want hooger, nog hooger, wond de weg zich om de rotsen heen, die de brandende hitte van de middagzon onbarmhartig terugkaatsten. We kregen langzamerhand het gevoel, alsof onze hoofden in gloeiende, ijzeren banden waren gekneld. Eindelijk . . . daar was de top en wat nog beter was, daar was water, waarmee we onzen vreeslijken dorst konden leschen.

(Slot volgt)

BALI

'N INTERVIEW MET WILLEM DOOIJEWAARD
DOOR THÉO DE VEER

EEN radieuze herfstmorgen in het Gooi . . . Op „de Zeven Linden“, het zoo rustig gelegen, smaakvolle landhuis van den schilder Jacob Dooijewaard in Blaricum, zit ik in een der gezellige ateliers voor een wijd open venster met uitzicht op een Engelschen tuin, waarin, tusschen de gouden najaarstinten, naast een hier en daar vlammend rood van salvia's, violette en witte asters kleuren. Tegenover me zit, lui-gemakkelijk in een diepen, leeren clubfauteuil zijn ochtendpijp rookend, mijn gastheer voor dezen dag, de jonge Willem Dooijewaard. Op een laag, antiek, notenhouten tafeltje tusschen ons, liggen een tal schetsboeken, een lijvig cahier met reisnotities, eenige kaarten, en een curieuze collectie paspoorten uit Tibet, Mongolië en

BALINEESCHE LEGONG (DANSERES)

Naar een schilderij van Willem Dooijewaard

Rusland. En dan is er, tegen den wand en op een paar zware ezels, 's kunstenaars „Indisch” werk natuurlijk, zijn zoo heerlijk kleurig, knap picturaal werk uit het sprookjesachtig-mooie eiland Bali. — uit „het land van schoonheid, van heiligdommen en van gamelans”, — uit het gezegende, nog onbedorven Bali, van welks betooverende pracht Willem Dooijewaard beloofd heeft mij juist dezen ochtend hier op zijn zoo rustig, intiem atelier het een en ander te zullen vertellen. Een aanbod hetwelk ik, — onnoodig haast het hier te zeggen, — met enthousiasme accepteerde. Want is deze schilder en fantastische zwerver niet inderdaad een der zeer weinigen, — volgens Indië-kennersbij-uitnemendheid, schier de eenige, — die de kleurenpracht van ons Insulinde waarachtig heeft gevoeld en zuiver weet weer te geven, en dus . . . er van vertellen kàn? Derhalve luister ik dan ook met bijzonder veel genoegen. „Zooals je dan weet”, aldus mijn gastheer, „was het in 1919, dat ik Bali voor het eerst bezocht. Van Banjoewangi uit, op de Oostkust van Java, had een boot mij er in Boelèlèng in het Noorden van het eiland gebracht. Van waar ik terstond naar de hoofdplaats Singaradja reisde, dat wil zeggen: over een mooien, breeden weg met hooge, schaduwrijke boomen, langs rijstvelden en dichtbevolkte dessa's, een flink kwartier ongeveer per „dos-à-dos” het land in ging. Alwaar ik, om te beginnen, in een „pasanggrahan” of wel gouvernementslogeergebouw, — in dit geval een vrij primitief, maar toch zeer genoeglijk hotelletje, — mijn intrek nam. En zoo zat ik dan dus nu in het wondere Bali, in het eiland van ongekende pracht, . . . in een land, waarvan men de weerga in onzen archipel tevergeefs zoekt, . . . in een dorado voor schilders, naar men mij had verteld . . . Welnu, om je de eerlijke waarheid te zeggen, — en die zal je hier allicht vreemd klinken, — nòch het landschap, nòch de figuren, waren ook maar een oogenblik bij machte mij in enthousiasme te brengen. Waarmee ik nog volstrekt niet wil beweren dat er in de omgeving van Singaradja, en zelfs in de hoofdplaats, na geduldig zoeken, hier en daar misschien niet iets moois te maken zou zijn. Wellicht, . . . ja zelfs zéér waarschijnlijk! Doch hetgeen „ik” er in hoofdzaak zocht: het volk, de figuren, helaas! dank zij het nu haast algemeen er dragen van ordinair gestreepte, goedkoope, katoenen baadjes, was hierbij het pittoreske geheel en al op de vlucht. „La civilisation est une victoire contre la poésie”, heeft Gustave Flaubert eens gezegd. Welnu, — „elle n'en est pas moins une contre le pittoresque”, zou ik er in alle bescheidenheid aan willen toevoegen. Dat ik dit gedeelte van Bali, na er een paar dagen te hebben rondgekeken, zoo vlug als maar mogelijk den rug toegerde, zal je dan ook reeds hebben begrepen. En dus zegde ik dan

op een vroegen morgen Singaradja vaarwel, om, gedeeltelijk per dogcar, gedeeltelijk te voet, de bergen over te trekken en in het Zuiden van het eiland mijn geluk te gaan beproeven. Een reis dwars door Bali dus, — een prachtige, allermerkwaardigste tocht, een tocht waaraan ik tot op mijn ouden dag, gesteld dat ik dien mag beleven, steeds met het meeste genoegen zal terugdenken. Bovenal aan dat gedeelte er van hetwelk ik, — vergezeld van eenige dragers met mijn bagage en mijn proviand, — te voet aflegde, er nu eens gaande tusschen open sawah's met hun ruime vergezichten, langs dessa's, half er verscholen onder het zwaar gebladerte van een paar reusachtige, breedgetakte waringins, langs een poera hier en daar, poera's met tempelpoorten als van oud ivoor, . . . dan weer trekkend door koffietuinen, of langs het donker-blauwe water van een koel bergmeer, of door diepe ravijnen waarin snel vlietende riviertjes, . . . dan weer uren lang loopend door het sombere, dichte oerwoud met zijn kleurige orchideeën en zijn honderden soorten van decoratieve, grillig groeiende varens en boommossen en lianen. Nog eens, — een werkelijk schoone en interessante tocht! En zoo bevond ik mij dan dus in het Zuiden van het eiland. Alwaar ik mij weldra in Den-Pasar, — in een héél mooi plaatsje, betrekkelijk dicht bij zee, — in een kleine pasanggrahan installeerde, er mijn koffers uitpakte, mijn teekengerei bij elkaar zocht, en er met portefeuille en schetsboek onder den arm, zoo vlug mogelijk op uitging. Zoo vlug als mogelijk, want laat ik het je nu maar terstond zeggen: ik was er effectief in een dorado aangeland, in een waar paradijs voor figuurschilders. Ah! wat een ontzaglijk verschil met het Noorden van het eiland! Hoe heel anders was hier het leven, hoe veel, veel natuurlijker, rijker, mooier! Neen, hier kende men ons civilisatie-gedoe gelukkig nog niet, hier bestond nog ongerepte schoonheid van natuur en kunst, hier trof ik een nog onbedorven oord van goddelijke pracht, een land, overvloeiende van betooverend, sprookjesachtig mooi. O neen, hier verhinderden geen goedkoope, katoenen baadjes mij het bestudeeren der lichamen, dier prachtige, donkere, glanzende en daardoor kleur-reflecterende lichamen van een fier natuurvolk; neen hier vloekte nog niets met de oude, door de eeuwen heen geheiligde traditiën, met de sfeer, met de vormen,

ZUID-BALINEES

Naar een schilderij van Willem Dooijewaard

met de kleur! Dus, gelijk reeds gezegd, ging ik hier dan ook terstond aan het werk. Figuur en nóg eens figuur, zooals je wel vermoeden zult. Hetgeen in den beginne echter niet altijd zoo gemakkelijk vlotte als ik mij dat wel had voorgesteld. Immers, hoe dikwijls gebeurde het niet in den aanvang, dat ik bijvoorbeeld op een erf wilde gaan zitten teekenen en, tenauwernood mijn schetsboek open, in plaats van heerlijk te kunnen werken, er al mijne personen in een oogwenk de vlucht zag nemen en in hun huizen zag verdwijnen. Een schuchterheid die, toen de bevolking mij eenigszins leerde kennen, evenwel zoetjesaan minderde en minderde. In die mate zelfs, dat ik er ten slotte haast geen last meer had om modellen te krijgen. Hetgeen natuurlijk óók wel kwam doordat ik toen het Balineesch wat machtig was geworden en er de menschen dus nu zoo'n beetje kon uitleggen wat ik van hen verlangde, iets wat mij in den beginne volslagen onmogelijk was. En nu dien je je den bewoner van Bali, ofschoon kleiner dan de Ariër, daarbij voor te stellen als een over het algemeen forscher figuur dan den Javaan. Forscher en tevens mooier, veel mooier van lijn, nobeler zou ik haast willen zeggen. Een „noblesse”, die zich vooral in het lenig en rythmisch bewegen der slanke, jonge vrouwen van het eiland, in de fraaie, rechtop gaande houding en den slependen, een weinig draaienden, uiterst sierlijken gang van de Balische, op indrukwekkende wijze demonstreert. Of het nu waar is dat, — zooals wel eens beweerd wordt, — de vrouwen op Bali die mooie, rechtop gaande houding mede te danken hebben aan de zware zilveren beenringen waarmee zij zich sieren, durf ik niet te beoordeelen. Ofschoon, ik voor mij, eerder geloof dat mede de eeuwenoude gewoonte van „er alle lasten op het hoofd te dragen” haar die statige allure heeft gegeven, — in tegenstelling met de Javaansche bijvoorbeeld, waarbij we, doordat deze gewoon is „alle lasten op den rug te torsen”, altijd een min of meer gebogen houding aantreffen. Dus, zooals ik zei, begon ik mij dan zoo langzamerhand onder de bevolking van Den-Pasar thuis te gevoelen en er gaandeweg al minder en minder moeilijkheden te ontmoeten met het vinden van geschikte modellen. Hetgeen ik ontegenzegglijk óók voor een belangrijk deel te danken had aan de meer dan welwillende medewerking die ik, niet alleen in Den-Pasar, maar ook later in Tabanan, Bangli, Gianjar en in het hooggelegen Kintamani, van de zijde onzer bestuursambtenaren, — resident, assistent-resident en controleurs, — mocht ondervinden. Want bijkans zonder uitzondering vergemakkelikten deze autoriteiten, waaronder ik tot mijn groot genoegen vele kunstliefhebbers aantrof, mij mijn werken op het eiland door het verstrekken van aanbevelingsbrieven voor regenten, hoofden van districten, en dorpschoude. Iets waardoor het mij — aanmerkelijk eerder dan ik had durven verwachten — mogelijk werd er, naast het teekenen —, ook met het schilderen van figuur aan te vangen. Hier een werkelijk alleraantrekkelijkste, wonder interessante opgaaf, waaraan ik mij, dank zij de tactvolle bescheidenheid der bevolking, onder het genieten van een heerlijke, bijna volkomen rust om mij heen, nu weldra geheel en al kon geven. Ah! die figuren op Bali, wat heb ik er van genoten! Wat heb ik er van gesmuld, van dien verregaanden rijkdom aan menscheijk schoon, van die verrukkelijke, klassiek-mooie vormen, van die ongeloofelijke, waarlijk betoverende weelde aan kleur! Wat heb ik er van genoten, van die sublieme, donker gebronsde figuren, daar tevreden en gelukkig levend in hun gezegend eiland, te midden van een meest extravagante planten- en bloemenpracht, tusschen tempels en vorstenverblijven van een bijzondere, verheven schoonheid! Wat waren ze steeds weer een festijn voor het oog, een lust, die vele er zoo uiteenlopende, en toch weer in perfecte harmonie saamgehouden kleuren, — die kleuren, hiër heerlijk, schitterend brutaal gedurfd, daër weer uiterst bescheiden,

SERING MARIE LEGRAYE

binnen 22.2; begin bloei 15.3; volle bloei 27.3 (foto); uitgebloeid 14.4. De sering lijdt wat door de warmte

RHODODENDRUM CUNNINGHAMI

binnen 22.2; bloei 27.3; uitgebloeid 14.4. De planten zijn afkomstig uit kweekerij H. Copijn & Zn., Groenekan

uiterst delicaat, of, een enkele maal ook wel, heel somber, en prachtig, diep bestorven! Stel het je eens een moment voor: dat schitterend geel-roze, roomig wit, of blauw der „slendangs”, — een lange, smalle doek dien de Balische steeds bij zich draagt en waarmede zij zich bij het ontmoeten van Europeanen of aanzienlijken, uit eerbied de naakte borst bedekt, — dat glanzende, ravenzwarte haar der vrouwen, waarin fel-karmozijn, of koel-ivoorwit, een „kembang-sepatoe” of tjempakabloem plekt, — dat brons der kerels onder hunne hoeden van bruingeel riet tegen het intense groen der sawah's, of, het naakt deels door een lazuurblauwen of scharlaken lendedoek bedekt, rond een hanengevecht of het palmladeren dak van een „pendoppo”, van een luchtig bamboe huis zonder wanden! Stel ze je eens een oogenblik voor: die exotische dansmeisjes, met hun curieuzen hoofdtooi van uitgesneden herteleer, versierd met kleurige steenen en bloemen, die „lègongs” (volksdanseressen) en jeugdige „sampsits” (tempeldanseressen), gekleed in het diepblauw en geel en paars, of in het groen met goud en oranje, er begeleid door de muziek van een gamelang, dansende onder een zwaren, breedgetakten waringin, of hoog gezeten op een draagstoel, onder effen witten of goudgelen pajong er in optocht naar den tempel gedragen! Denk je eens even zoo'n offerfeest op Bali, feest waarbij de vrouwen, gekleed in zwarte sarongs, waarboven hel-kleurige borstdoeken, op het hoofd de ronde, houten offerschalen dragend waarop vruchten en rijst en allerhande bonte sieraden van bamboe, vergezeld door priesters in het wit, gaande onder blanke pajongs, in statige processie naar het godenverblijf worden geleid, — of, weer gansch iets anders ditmaal: dat levendig gedoe der vruchtenverkoopsters op den pasar, — dat schoone van die ontbloote, glanzend donkere vrouwenlichamen tusschen het matgeel der djerocks, het violet der manggigans, het roodbruin der doerians, het groen der pisangs, en het heerlijke, warme goud der mangga's! En zoo zou ik nog een wijle kunnen doorgaan . . . . Zoowel over figuur als over landschap, zoowel over vorstenverblijven als over tempelschoon op het eiland. Waarbij ik dan wel in het bijzonder denk aan mijn verblijf in het hooggelegen Kintamani en in het dorpje Batoer, en aan mijn verschillende bezoeken aan den, daar te midden van een imposant vulkanenlandschap gelegen, heiligen „Poera Batoer”, een bovenmate vereerden tempel met een majestueuze, met raffijn beeldhouwwerk overdekte poort van teer grijs parassteen, waarachter, vóór de eruptie in 1905, een indrukwekkend aantal „méroe's”, — hoge, slanke, torenachtige gebouwen in den trant van Japansche pagoda's, — tegen het bruin-zwart van de doorgaans met een ijl, violetblauw waas overtoegen lava zich afteekenden. Ja waarlijk, zoo zou ik nog een poosje kunnen doorgaan . . . . Want hoe ontzaglijk veel moois, hoeveel verrukkelijk, nimmer te vergeten schoons heb ik als schilder daar niet in Zuid-Bali mogen ontmoeten! En daarbij, hoe heerlijk ongestoord, hoe zalig rustig was 't er werken! Over dag, — en ook soms nog wel 's avonds, wanneer onder een giganteske tamarinde of onder een gewijden waringinboom, bij de sonore tonen van een gamelang, de kleurig gedoste, gratie-volle „lègongs” hun ritueele dansen uitvoerden. Ofschoon ik . . . . eerlijk gezegd, bij dat laatste niet zoo héél dikwijls tegenwoordig was en er, na een dag van ingespannen arbeid, meestentijds de voorkeur aan gaf mij, — eenmaal mijn palet en penseelen schoongemaakt en mijn schilder-kist opgeborgen, — met een pijp en een whisky-soda op mijn voorgalerij in een luierstoel te vlijen om er in een zalig „farniente” te genieten van de geuren en te luisteren naar de geheimzinnige geluiden van den donkeren Indischen nacht.”

WORDENDE LENTE IN HUIS

DOOR P. J. SCHENK

Nu stil en zeer aandachtig zijn,
Nu aller boomen knoppen zwellen;
Nu in de lucht het klare en helle
Vroeg-lente-blauw om zonneshijn

Gekoepeld en gedreven is,
Verwachtend leeuwerik en lijster,
Wier voorjaars-blijde wijs ter
Stilte zingt van herrijzenis.

Nog waait veel winter over ons,
Maar 't lover groeit en zwelt; gaat breken
De winds'len uit, harsdruppen leken
De twijgen langs, reeds bruinig-brons.

Nu stil en zeer aandachtig gaan
De dagen door, de lange dagen,
Die telkens meer verrukking dragen
En eensklaps in de lente staan!

JAN J. ZELDENTHUIS: „Wordende lente”

Om deze wordende lente vervroegd in huis te beleven, is het noodig, dat we er nu al op gaan rekenen, dat zij, na den kouden en natten winter, zeker weer komen gaat, door voorbereidende maatregelen te treffen. Hoe we dit kunnen doen? Op dezelfde wijze als de bloemist, die zijn Azalea's inkoop, zijn siringen rondsteekt, opdat zij hun groei trefvoldig, en nagaat, of zijn voorraad van ander „trekgoed” voldoende is voor den aanstaanden winter. ☞ Zou kan ook de liefhebber, die beschikt over een ruimte, waarin lang vóórdat op den kalender de officieele lentedag is aangebroken en nog langer vóór den buiten invallenden bloei, de laatste strophe van het boven geplaatste gedicht kan worden beleefd. ☞ Meen niet, dat Uw kamer, Uw serre hiervoor niet geschikt zijn. Ge hebt er immers reeds vaker tulpen in potten, hyacinten in glazen, narcissen tusschen kiezelstenen in bloei getrokken en de Azalea's, die ge nu al enkele jaren bezit, voor het gunstigst gelegen raam tot ontplooiing van haar bloemen zien komen? Ge hebt dus eigenlijk al lang zulk een kamerkweekerij gehad, maar alleen er niet aan gedacht aan Uw liefhebberij dezen naam te geven. Wat ge deed, leek U zoo eenvoudig, mits slechts de voorschriften werden opgevolgd, die de leveranciers

van de bol-
lengaven. ☞
Het is waar,
dat hetgeen
ik boven
schreef, den
indruk kon
wekken van
iets van ver-
der strek-
king en dit
was ook e-
igenlijk
mijn bedoe-
ling. Het is
namelijk
mijn plan
niet te schrij-
ven over het
vervroegen
van bloem-
bollen, noch
van Azalea's
en andere
in den na-
winter of in
het vroege
voorjaar in
huis bloeien-
de gewassen,
die min of
meer tot ka-
merplanten

zijn geworden. Ik stel mij voor de aandacht te vestigen op een aantal andere kinderen uit Flora's rijk, die we in den regel het best kennen uit de tuinen en parken, waarin zij als vollegrondspanten zich thuis gevoelen, al zijn zij ver van hun vaderland, vanwaar zij te eeniger tijd werden geïmporteerd. ☞ De planten, die ik bedoel, vindt men niet gekweekt bij bloemisten, maar op boomkweekerijen en onder de vaste planten. Daar dus, waar men in dezen crisistijd een overvloed heeft, waarvoor men van vele kanten een bestemming zoekt, die beter aan het doel van den kweeker beantwoordt dan het dempen van een sloot. Meen echter niet, dat alle heesters en vaste planten geschikt zijn voor het vervroegen in huis. Het kan zelfs een bezwaar blijken te zijn, dat er niet is gerekend op een afzetgebied zooals ik mij dit voorstel, zoodat men niet alle voor het vervroegen geschikte heestertjes kan leveren in een kwaliteit, die succes waarborgt. Het is namelijk voor eenige hunner gewenscht, dat zij een jaar in pot zijn gekweekt of althans lang genoeg vooruit zijn opgepot en ik heb geen overzicht van den voorraad zogenoemd potgoed op de kweekerijen. Ik verwacht echter naar aanleiding van dit stukje geen zoo overweldigende vraag naar deze artikelen, maar wel hoop ik iets bij te dragen om er de aandacht op te vestigen. ☞ Het zou ik dit beter kunnen doen dan door het toonen van enkele resultaten? Men aanschouwe dus hetgeen ik dit voorjaar in eigen serre fotografeerde, waarbij ik vooraf mededeel, dat de planten pas midden in den winter uit den bevroren grond werden opgenomen en in potten gezet om bij een lezing, die ik gaf over kamerplanten, te dienen als demonstratiemateriaal. Zij waren dus op geenerlei wijze voorbereid voor het vervroegen en slechts gekweekt als heel gewone tuinplanten. ☞ Rhododendrum praecox werd den 13en Februari binnen gezet, toen de knoppen reeds zwollen, zoodat reeds den 20en de bloemen waren ontplooid; zij duurden tot den 4en Maart. Ongetwijfeld kan deze plant vroeger in huis worden gebracht en dan langer bloeien. ☞ Den 22en Februari werd een witte sering Marie Legraye in de serre gebracht, waar zij den 15en Maart begon te bloeien, den 27en volop in bloei stond en toen werd gefotografeerd op een zeer warmen dag, waardoor het loof eenigszins slap hing; den 14en April was zij vrijwel uitgebloeid, althans niet mooi meer. ☞ Rhododendrum Cunninghami plaatste ik den 22en Februari in de serre, waar zij den 27en Maart volop in bloei werd gekiekt: zij duurde tot den 14en April. Waars-

schijnlijk
werd bij de-
ze plant,
evenals bij
de sering, de
duur van de
bloei verkort
door de warmte
in dien tijd,
die zich juist
in de serre
bijzonder
deed gelden.
☞ Zeer veel
plezier be-
leefden we
van een Azalea
mollis Kusters
Brilliant Red,
die den 3en
Maart in huis
werd gezet,
den 1en April
begon te bloeien
en toen op
het plaatje
kwam, den
7en April volop
in bloei stond

RHODODENDRUM PRAECOX
binnen 13.2; in bloei 20.2 (foto); uitgebloeid 4.3. De plant is afkomstig uit kweekerij H. Copijn & Zn., Groenekan

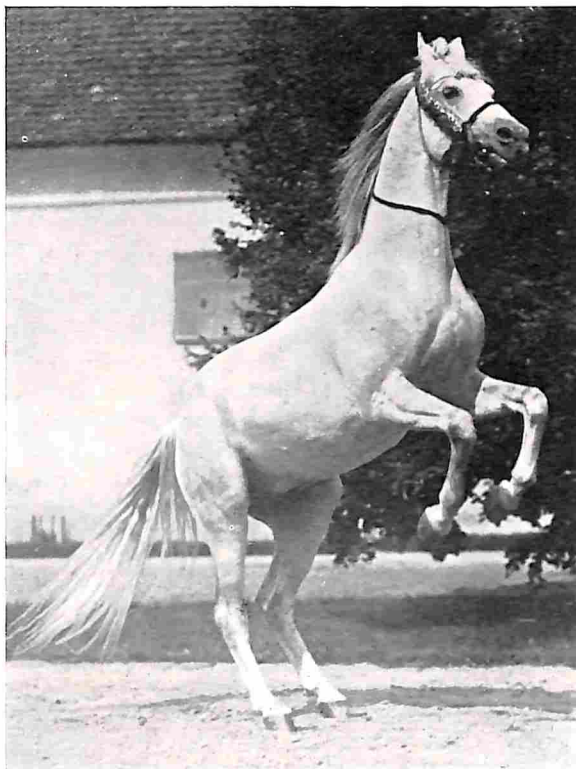

AZALEA MOLLIS KUSTERS BRILLIANT RED
binnen 2.3; begin bloei 1.4 (foto); volle bloei 7.4; uitgebloeid 27.4. De plant is afkomstig uit kweekerij H. Copijn & Zn., Groenekan

en pas den 27en van die maand te sterk ging ruïen, dus als uitgebloeid moest worden genoteerd. ☼ Als men nu de afbeeldingen heeft gezien, zal men toestemmen, dat wij wel heel lang hebben genoten van mooie planten, die de aandacht trokken van vele voorbijgangers. ☼ Een *Dicentra spectabilis*, bekend onder de benaming bloedend hartje, die den 13en Februari voor het raam werd gezet in een kamer, bloeide er van 1 tot 12 Maart. ☼ Een *Astilbe Peach Blossom*, een der zoogenaamde *spirea's*, die niet tot het geslacht *Spiraea* behooren, bracht ik den 22en Februari binnen, waar zij heel lang talmde om voor den dag te komen met de eerste bladeren en toen met haar bloemen, die pas den 1en Mei open stonden, maar toen ook de geheele maand door ons verheugden. ☼ Ik laat het hierbij, want geen enkele opsomming vermag een beeld te geven van het genot, dat wij beleefden aan onze onvoorbereid tot stand gekomen kamerkweekerij, waardoor meermalen de dichtregels van den grooten Vlaming Guido Gezelle mij door het hoofd speelden:

... Laat de lieve wonnebronne,
Laat het leutig zonnevier,
Laat de versche blommen komme
Laat weerom de lente, alhier —

☼ Waarom, zoo vroeg ik mijzelf dan dikwijls af, wordt het vervroegen van dergelijke planten in huis niet meer gepropageerd? Waarom worden zij nauwelijks genoemd? Misschien zou het antwoord moeten luiden: omdat teleurstellingen kunnen voorkomen. Maar deze zijn immers bij goede voorlichting omtrent de te kiezen planten en haar behandeling niet noodzakelijk en niet méér te vreezen dan bij zooveel andere potplanten, welke in huis worden gehouden voor korter of langer tijd? Het is hier de plaats niet om cultuurbeschrijvingen te geven, maar alleen om op te wekken tot navolging. Aan de kweekers is het om datgene te leveren, waarmee succes kan worden bereikt en raad te geven omtrent de behandeling, die mislukking kan voorkomen. En wat nood overigens, als eens een plant niet mooi tot bloei wil komen? Zij heeft in ieder geval aangename bezigheid verschaft en tot leering gestrekt. De echte liefhebbers en meer nog de liefhebsters laten er zich niet door ontmoedigen, maar gaan voort te zoeken naar het beste en zij zullen zich niet minder verheugen over een lastig *Flora's* kind, dat spaarzaam bloemen schenkt, dan over een gemakkelijk te vervroegen en rijk bloeiende plant, al zal deze meer het oog trekken van anderen. ☼ We behoeven ons voorts niet te beperken tot bloeiplanten. Er zijn verschillende heestertjes, die met fraai gekleurd blad zich tooien en die uitstekend geschikt zijn om in huis tot ontplooiing van hun sieraad te worden gebracht, zoals *Acer palmatum* in eenige variëteiten, *Acer Negundo*-variëteiten, *Prunus Pissardi*-variëteiten enz. ☼ Tenslotte wil ik nog wijzen op iets, dat beter bekend is, maar eveneens veel te weinig in toepassing wordt gebracht, namelijk het in huis vervroegen van takjes van heesters, hetzij om de bloemen, katjes of bladeren. Menigeen heeft in het voorjaar katjes van wilgen en soms van hazelaars in een vaas met water, die dikwijls eerst worden gesneden als zij reeds tot ontplooiing zijn gekomen. Het lijkt mij interessanter nog kale of met alleen gezwollen knoppen getooide takken in water te zetten en de geheele ontwikkeling te volgen, waartoe zich veel meer heesters en boomen leenen dan men schijnt te weten. Ik noem bijvoorbeeld: *Acer rubrum*, *Alnus glutinosa*, *Alnus incana aurea*, *Chaenomeles japonica*, *Cornus mas* en *C. officinalis*, *Corylopsis pauciflora*, *Daphne Mezereum*, *Forsythia's*, *Hamamelis*, *Jasminum nudiflorum*, *Lonicera coerulea*, *fragrantissima* en *Standishii*, *Ribes*-, *Malus*- en *Prunus*soorten of als men wil variëteiten, paardekastanje, gagel enz. enz. ☼ Het eenige, waarop men steeds moet rekenen bij het vervroegen in huis is dit, dat de kleuren niet, zelfs lang niet zoo krachtig zijn als men deze van buiten kent. Het is het zonlicht, dat ont-

ARABISCHE HENGST

breekt om de kleuren tevoorschijn te roepen, maar niet zelden zal men de teere tinten niet minder fraai vinden. In geen geval behoeft men zich door deze wetenschap te laten weerhouden met het nemen van een proef, die, ik twijfel hieraan niet, na overleg en zorgvuldig uitgevoerd, een zoodanige bevrediging zal geven, dat men gewonnen is voor het in eigen huis vervroegen van heesters en vaste planten. ☼ Er is nóg een zonnekant aan dit werk, waarop ik nog niet heb gewezen en dat is deze, dat de uitgebloeide planten weliswaar uit huis moeten worden verwijderd, maar geenszins waardeloos zijn geworden. Integendeel, zij zijn zeer geschikt om in den tuin te worden geplant en dezen na haar herstel te sieren. Men kan ze natuurlijk daar niet zetten als het nog vriest of zelfs maar zeer koud nog kan zijn, want dit zou de verweekelijkte planten slecht bekomen. Men laat ze dus zoo noodig in huis afharderen en plant ze niet te vroeg in het voorjaar op een goed toebereid plekje in den tuin uit. Daar is altijd wel een plaatsje te vinden, waar een jonge heester kan groeien en tot bloei komen, al ware het, dat men er een oud exemplaar, dat niet fraai meer is, voor moet opruimen. Wanneer men bij mij zou kunnen zien, hoe de geforceerde Japanische *Azalea's*, kerstrozen, *Dicentra*, *Azalea mollis*, *Rhodo's* enz. in den zandgrond groeien, dan zou men weten, dat dit in voedzamen tuingrond nog beter kan zijn. ☼ Kortom: er is materiaal in overvloed op de kweekerijen, het wachten is slechts op hen, die er gebruik van willen maken. Zij dienen echter niet te lang te wachten, want hoe vlugger de planten in potten gezet kunnen worden, des te beter zullen zij zich aan dit gedwongen verblijf hebben aan gepast als zij tot bloei worden geroepen. Bewaar deze planten met den pot in den grond ingegraven en flink dik dek op den bodem, zoodat de aarde er niet bevriest en de potten er naar behoefte uit gehaald kunnen worden. Turfstrooisel is voor dit doel zeer geschikt.

HONGAARSCHE STOETERIJEN

DOOR TRIXIE

HET is voor een Hollander, die het woord stoeterij, en dan nog wel staatsstoeterij hoort, moeilijk om zich een juiste voorstelling van zulk een inrichting te maken. Nu ja, men weet, iedereen weet, dat een stoeterij is de plaats waar paarden gefokt en ter beschikking gehouden worden, maar daarmee houdt het dan ook op. En toen we, dertig Hollandsche ruiters, die naar Hongarije gekomen waren om het Hongaarsche land en de Hongaarsche paarden te leeren kennen, voor de groote deuren stonden, die geleken op een slotpoort en die toegang gaven tot een van de voornaamste Hongaarsche stoeterijen, die van Babolna, was onze verwachting hoog gespannen. Een verwachting, die trouwens niet teleurgesteld werd. Het complex gebouwen, een front met twee groote zijvleugels om een ruim binnenplein, maakt den indruk van een oud slot en misschien is het vroeger ook wel een slot geweest. Misschien ook niet, want deze bouwwijze geeft op zichzelf geen recht dat te vermoeden: het schijnt een stijl te zijn, die graag gevolgd wordt. Tijdens ons bezoek zagen we bijvoorbeeld ook een porceleinfabriek op dezelfde wijze gebouwd en die toch nimmer een andere bestemming had gehad. ☼ Babolna is geen militaire instelling, doch alles gaat er zeer militair toe en de commandant is trouwens een officier. De dienst wordt verricht, naar ons verteld werd, door weesjongens en naar de tevreden gezichten te oordeelen schijnt de dagelijksche omgang met de paarden niet onaangenaam voor hen te zijn. Een militairen indruk maakte ook de muziekkapel, die, bereden op witte arabische paarden, ons op het binnenplein opwachtte en ter eere van de Hollandsche gasten het Wien Neerlandsch Bloed speelde. Een aardige attentie, die natuurlijk zeer op prijs

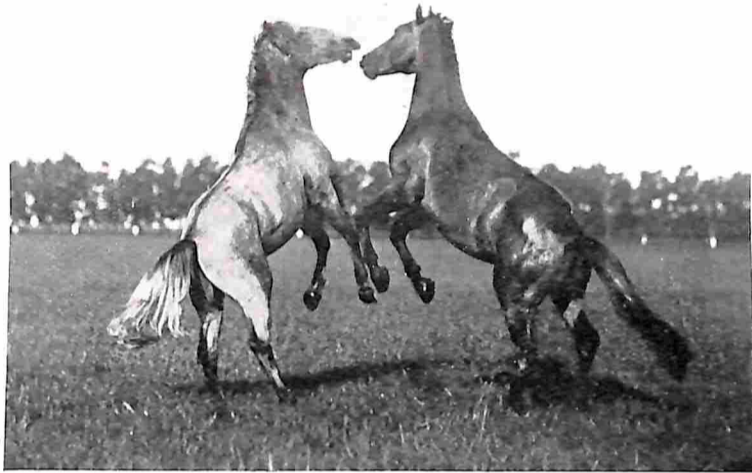
werd gesteld. Na deze kleine plechtigheid stegen de jongelui af en er werden verschillende paarden voorgebracht. Ongevoon mooi was daarbij een vijfspan schimmels, op schitterende wijze van den bok gereden. De mooie paarden, vol actie, werden zeer bewonderd, maar we volgden toch grrag den commandant voor een rondgang door de stallen. Daar, zoals trouwens ook later op verschillende momenten, toonden de meeste leden van het gezelschap zich echte paardenliefhebbers. Er stonden verscheidene hengsten in de boxen, mooie dieren, die zeer bewonderd werden en die graag de hulde, welke hun in den vorm van een klontje suiker

geboden werd, in ontvangst namen. Na de stallen moesten we natuurlijk de tuigkammers zien, met de verzamelingen bittens en tuigen en harnachementen en ook de manege. Het was een mooie grote ruimte, goed verlicht, met aan een der korte zijden een kleine balustrade, waarachter de toeschouwers bij het afrijden van paarden kunnen staan. Aan den tegenovergestelden kant hing aan den witten muur een groot houten kruis, waarop zich een paar donkere vlekken afteekenden. „Dat,” zei de commandant, die zich tijdens den rondgang voortdurend moeite had gegeven ons in zijn allerbeste Duitsch uitlegging te geven van de verschillende bezienswaardigheden, „dat is het zoogenaamde Trianon-kruis. Hongarije heeft bij den vrede van Trianon ongeveer 72 pct. van zijn gebied verloren, het is een arm land geworden, vroeger was het een rijk land. Wat op het kruis in groen is aangegeven is het tegenwoordige Hongarije, het gedeelte dat bruin is „sind die geräubten Gebiete”. De bij het gewone

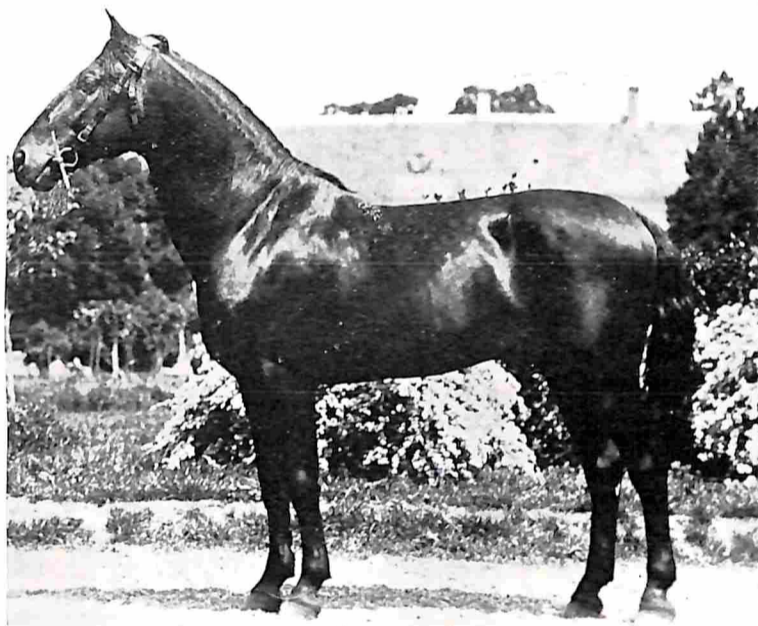
spreken wat scherpe stem werd heesch bij die laatste woorden, trilde even en zweeg. De samengeknepen lippen waren een dunne, bleekroode lijn, in de felblauwe oogen — daar zijn Hongaren met blauwe oogen en ze zijn niet eens zeldzaam — gloeide iets dat geen haat was en ook geen verdriet, maar dieper en grooter dan die beide. Het zal wel toeval geweest zijn, dat juist op dat oogenblik ieder zweeg en een seconde misschien was het doodstil in de groote lichte ruimte. Toen gingen we naar buiten, naar de paarden. In de oprijlaan werden ze aan de hand voorgebracht, de een na den ander, Arabieren, volbloeds, Anglo-Arabieren, Lippizaner, kruisingsproducten. Een enkele schimmel was er bij, waarvan de commandant vertelde, dat dit niet alleen een zuivere Arabier, maar een woestijnpaard was, van Bedouïnen aangekocht. Van tijd tot tijd moet er eens frisch bloed in de fokkerij gebracht worden, maar daar men het Arabische ras zoo zuiver mogelijk wil bewaren, schaft men dan een woestijnpaard aan. Het was een prachtig, temperamentvol dier, met wijde neusgaten, fiere houding en het gaf den jongen die het voorbracht handen vol werk. Midden in de allee trachtte het weg te springen, sloeg met achterbeenen, hief zich kaarsrecht omhoog. Nadat het wat tot bedaren was gebracht kwam het met zwevende danspasjes, alsof het op eieren liep, terug om gretig en gulzig een paar happen te nemen uit het mandje haver, dat hem voorgehouden werd. Dan kwam er weer een ander en weer een. We hadden wel graag nog een dozijn meer de revue zien passeeren, maar

we zouden nog een stukje poesta zien met een kudde merries en veulens en dan stond nog een bezoek aan de stoeterij van Kisber op het program. De auto bracht ons naar de kudde, draaide van den weg af een grasspoor op. Daar stonden een paar honderd meter verder de paarden, bewaakt door een paar tsjikos met hun breedgerande hoeden en wijde broeken. Met de lange zweepen, waarvan de slag ongeveer acht meter is, klaptten ze ons een welkom toe. Dat knalde als gewerschoten. Even hieven een paar van de merries de hoofden op om te zien, waarvoor dat lawaai noodig was. Bezoekers? Dan was het de moeite waard die te gaan begroeten.

Mak en vertrouwelijk kwamen ze naar ons toe. De veulens, alle onder het half jaar oud, keken met groote vragende oogen, besnuffelden ons met de fijne neuzen, nu al van ras en bloed getuigend. Als honden liepen ze achter ons aan, wreven de hoofden tegen onze schouders, bedelden om aangehaald te worden. Een enkele probeerde een souvenir in den vorm van een lapje van een jurk te bemachtigen, op de manier van een sentimentele bakvisch, die kans ziet het leeg sigarettendoosje van den held harer droomen te escamoteeren. (Tegenwoordig is dat niet meer zoo bar, omdat de meeste helden der bakvischdroomen alleen in effigie te benaderen zijn). Klontjes kenden ze blijkbaar niet, de merries zoo min als de veulens. Met voorzichtige lippen namen ze, om vooral niet onbeleefd te zijn, de lekkernij aan, lieten ze dan vallen, ze vertrouwden het toch niet. Het heele gezelschap had zich verspreid tusschen de paarden, met moeite vond je er hier en daar een terug en het kostte ons werkelijk iets om te scheiden. „Ik heb in vijf dagen geen paard van dichtbij gezien, nu begin ik me pas weer een beetje thuis te voelen,” verzuchtte een van de dames, „laat me nog even hier blijven”. In Kisber waren het voornamelijk hengsten, die we te zien kregen en die in de schaduwrijke weiljes van de paddox hun dagen doorbrengen. Goed gevoed en goed verzorgd doen ze feitelijk niet veel anders dan voor hun plezier leven. Een van hen is een beroemdheid. Het is een Engelsche volbloed, die twee jaar geleden voor den formidabelen prijs van meer dan drie honderdduizend pengö in Engeland werd aangekocht. Aan een Hongaarschen cavalerie-officier viel de taak ten deel het kostbare dier te gaan halen. Het was een zware

STOEIENDE JONGE PAARDEN OP DE KONINKLIJKE HONGAARSCH- STOETERIJ TE BÄBOLNA

LIPPIZANER HENGST

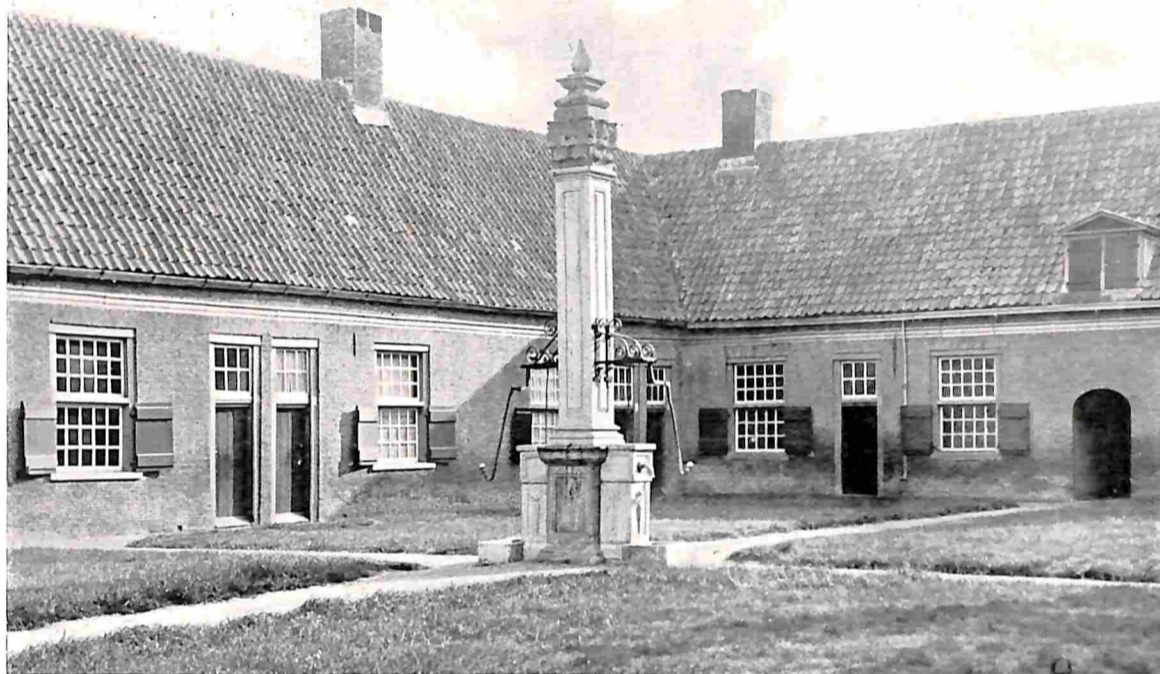
verantwoordelijkheid, die hij te dragen kreeg en het kostte hem slapeloze nachten, tot hij eindelijk het paard in veiligheid op de plaats van bestemming had. Overigens is het wel tekenend voor de waarde welke men hecht aan het aanschaffen van goede fokpaarden, dat de Hongaarsche regering een dergelijk bedrag voor het koopen van den hengst beschikbaar stelde, want Hongarije is een arm land, waar men niet licht over een paar duizend pengö meer of minder heenstapt, zelfs niet als het een regeeringszaak is. Bovendien was er nog het risico — dat er altijd is bij het importeren van een paard uit een ander klimaat — dat het paard zou teleurstellen. Dat is niet het geval geweest. Sander heeft ten volle aan de verwachtingen beantwoord en hij wordt vol trots aan den bezoeker getoond als den grootsten schat van Kisber. Hoe zeer men de diensten van goede paar-

den op prijs weet te stellen blijkt ook uit een groot monument, een standbeeld van een paard, dat jarenlang ongehaalde en dat ongeslagen gegaan is naar „the happy hunting-fields”. Zoo weet de Hongaar, de geboren ruiter, wien de liefde voor het edelste dier der schepping in het bloed zit als de liefde voor zijn vaderland, zijn paarden te eeren.

IN EER HERSTELD

(Slot van bladz. 543)

HIJ wendde zich nijdig tot Swale. „Naar den duivel met voorwaarden, die laten we aan den rechter over. Dit is toch zeker bergloon!” ☼ „Geen sprake van” . . . de blinde man speelde nu zijn troef uit. „Je vergeet de wetten van de zee. Mijn schip is niet verlaten, niet prijsgegeven! Ik ben nog aan boord! Wij praten niet over bergloon, zie je; er is niets te bergen, maar ik wil wel vastmaken . . . voor een behoorlijken prijs”. ☼ „Wel allemachtig . . . !” Maar kapitein Wing, hoewel hij handig was in het onderhandelen, had genoeg gezond verstand om een nederlaag te bekennen. „Wat wil je betalen?” vroeg hij minder heftig en kreeg ten antwoord, dat Swale zijn assuradeuren wilde binden duizend pond te betalen. ☼ „Is dat je hoogstebod?” vroeg Hezekiel Wing en bij wijze van dreigement liep hij naar de machine-telegraaf en legde zijn hand op den hefboom. ☼ „Geen cent meer”. ☼ „G o e d!” schreeuwde Wing woedend. „Dan zal ik geen tijd meer vermorsen. Ik zal

HOEK VAN HET PLEIN VAN HET OUDE-VROUWENHUIS OF ST. PAULUSHOFJETE ETEN (1681)

je een vat water en wat proviand sturen en doorvaren; misschien is de volgende kapitein happiger op je aantrekkelijk bod!” ☼ Hoe weinig beseftte hij, welken geest hij tegenover zich had! ☼ „Zeer verplicht”, antwoordde Swale luchtig, „maar ik ben goed voorzien, je hoeft je provisiekast niet aan te spreken”. ☼ Voor geen goud ter wereld wilde hij iemand aan boord laten komen, die zou bemerken, dat zij hem in de holte van hun hand hielden en na zijn weigering zou waarschijnlijk niemand hem komen lastig vallen. ☼ „Zoo, zoo”, sputterde Wing woedend, „loop dan op je eigen manier naar den duivel! Tot ziens!” ☼ Een nijdige ruk aan de telegraaf deed de Gaisgill haar reis voortzetten. Toen zij achter langs het wrak voer, zag de bemanning den tweemaal-verlaten zeeman recht op staan bij het stuk overgebleven reeling, oogenschijnlijk een man als zij, met gelijke vermogens, een man, die hen kon zien wegvaren. Zijn zelfbeheersching was perfect, zijn gelaat een masker; inwendig was hij een ware vulkaan van verlangen en hij had hun willen toeschreeuwen te blijven en hem te redden tegen hun eigen prijs, tot elken prijs. Maar inplaats daarvan wuifde hij hun nonchalant vaarwel toe. ☼ Toen de kolenboot achter de bark om gevaren was, draaide hij zich om en volgde haar met zijn ooren. Het luide stampen van de machine stierf weg tot een gedempt rhythmisch gedreun en een vreeselijke stilte daalde neer op de aarde. ☼ „Ze zijn weg”, hijgde hij. „mijn God, ze zijn weg!” ☼ Maar nog wachtte hij en luisterde, aandachtig en onbeweeglijk. Een uur ging voorbij en nog steeds stond hij op zijn post. En toen ontspanden zich

plotseling zijn grimmig geconcentreerde trekken. ☼ „Ze komen terug”, fluisterde hij, „ik geloof . . . dat deboot terug komt”. ☼ Tien minuten later was hij er zeker van; al de verloren elementen kwamen weer, de geluiden, het schip, de stem van den gezagvoerder. ☼ De bark was een te goede prijs om zoo gemakkelijk op te geven en nu was het Wing, die over condities sprak. „Kijk eens hier”, riep hij. „Ik moet daar niets van hebben . . . om je zoo achter te laten . . . en dat voor een paar pond! Die oude schuit van je is er slecht aan toe, ziet er uit, of ze naar den kelder zal gaan. Ik betwijfel het, of ik haar naar een haven kan brengen, maar ik wil het probeeren voor tweeduizend pond. En dat is verduiveld goedkoop!” ☼ „Allemaal bluff”, spotte Swale, „mijn oude schuit zal nog eeuwen blijven drijven! Maar ik zal je wat zeggen; laten we het verschil deelen, zeg vijftienhonderd en feliciteer jezelf!” ☼ Of Hezekiel Wing zichzelf gefeliciteerd heeft, dat heeft men nooit van hem gehoord, maar wat met zekerheid bekend werd, dat is, dat hij nog een half uur heeft gepingeld en tenslotte toegaf. ☼ Er was echter iets in dit onderhandelen, dat hij niet begreep, iets in Swale, dat hij niet vatte, maar zijn verwondering veranderde in ergernis, toen hij aan dek van de Orion klauterde, want de kapitein reikte hem geen behulpzame handenkwaam zelfs niet van de kampanje af om hem te begroeten. ☼ Hij begreep ook niets van al die touwen, die over het dek gespannen waren. ☼ „’t Komt me voor”, zeide hij, terwijl hij de kampanjetrapp opkwam. „dat je dit schip „Het Spinneweb” moest noemen”. ☼ Toen bemerkte hij het koude staren van den gezichtloozen man. ☼ „God

in den Hemel”, riep hij uit. „de man is blind!” ☼ „Ja, ik ben blind”, zeide Swale ernstig. „Ik ben gevallen, ik denk, dat dat de oorzaak was. Ik ben erg ziek geweest; ik viel in slaap en werd wakker . . . in het donker. En de bemanning was verdwenen. Maar zij wisten niet, dat ik blind geworden was!” ☼ „Nee”, zeide kapitein Wing met aandoening in zijn stem en grooten eerbied in zijn oogen. „Ik wist ook niet, dat je blind was . . . En je liet me wegvaren, hoorde ons vertrekken, denkende, dat wij wel nooit terug zouden komen, jij, een blinde man . . . hier op deze stukgebeukte schuit . . . alleen!” ☼ En hij uitte een zoutwatervloek en greep de hand van den blinden man. ☼ „Kom”, riep hij, „laat mij je de hand drukken. Ik heb heel wat rare dingen over je gehoord, man, maar verduiveld, je bent de flinkste kerel, dien ik nog ooit gepraaid heb”. ☼ Maar Swale wees den lof af. „Nee, nee”, beweerde hij, „ik heb niets bijzonders gedaan, alleen het bergloon uitgespaard. De wetten van de zee, zie je; een zeeman mag zijn schip niet in den steek laten!” ☼ Achter deze bewering bruisste woest een ander verlangen, maar het was Wing, die het onder woorden bracht. ☼ „Ja”, zei deze. „dat is zoo; een zeeman moet op zijn schip passen. En dát zal van je onthouden worden! Ik geloof, dat dit een dubbele menschenredding is. Ik weet niet, wat voor naam ze voor je zullen uitvinden, als ik je aan den wal zet, maar dat weet ik wel, dat ze je nooit meer „dien bullebak van een Swale” zullen noemen.”